Шағын және орта кәсіпкерлік

Релиздің күні: 03.11.2023
Келесі релиздің күні: 16.01.2024

1.Негізгі тұстары
ШОК ұйымдық-құқықтық нысандар бөлінісінде
ШОК экономикалық қызмет түрлері бөлінісінде
2. ШОК-тің елдің экономикасына үлесі
3. Глоссарий
4. Әдіснамалық түсіндірмелер
5. Байланысты жарияланымдарға сілтемелер
6. Пайдалы сілтемелер

1. Негізгі тұстары

2023 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша тіркелген ШОК субъектілерінің саны 2223,5 мың бірлікті құрады;
2023 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша жұмыс істеп тұрған ШОК субъектілерінің саны 2015 мың бірлікті құрады;
2023 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша ШОК-та жұмыспен қамтылғандар саны 4273 мың адамды құрады;
2023 жылғы қаңтар-маусым ШОК субъектілерінің өнім шығарылымы 28791,4 млрд. құрады.

1-сурет

2023 жылғы қаңтар-маусымдағы ШОК субъектілері қызметінің негізгі көрсеткіштерінің құрылымы

пайызбен

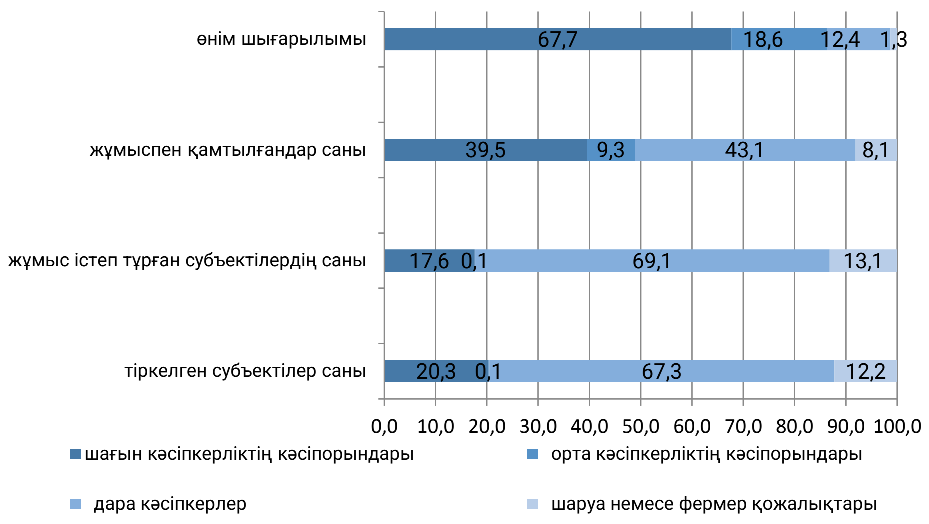

Жұмыс істеп тұрған ШОК субъектілерінің жалпы санында дара кәсіпкерлер үлесі 69,1%, шағын кәсіпкерліктегі заңды тұлғалар – 17,6%, шаруа немесе фермер қожалықтары – 13,1%, орта кәсіпкерліктегі заңды тұлғалар – 0,1%-ды құрады.

ШОК ұйымдық-құқықтық нысандар бөлінісінде

Ұйымдық-құқықтық нысандар бөлінісінде тіркелген субъектілердің ең көп санын дара кәсіпкерлер –1,5 млн. бірлікті, одан жұмыс істеп тұрғандар 1,4 млн. бірлікті құрайды.

Жұмыспен қамтылғандар санының ең көбі шағын кәсіпкерлікке – 1,7 млн. адам және дара кәсіпкерлерге – 1,8 млн. бірлік келеді.

Шағын кәсіпкерліктің өнім шығарылымы 19,5 трлн. теңгені құрады, бұл барлық ШОК субъектілерінің жалпы өнім шығарылымынан 68% ды құрайды.

1-кесте

ШОК субъектілері қызметінің негізгі көрсеткіштері

	2023 жылғы 1 шілдеге	2022 жылғы 1 шілдеге
Шағын және орта кәсіпкерліктегі тіркелген субъектілер, бірлік	2 223 486	1 798 349
соның ішінде:		
шағын кәсіпкерліктің кәсіпорындары	452 053	426 271
орта кәсіпкерліктің кәсіпорындары	2 940	2 880
дара кәсіпкерлер	1 496 527	1 137 768
шаруа немесе фермер қожалықтары	271 966	231 430
Шағын және орта кәсіпкерліктегі жұмыс істеп тұрған субъектілер, бірлік	2 015 030	1 559 859
соның ішінде:		
шағын кәсіпкерліктің кәсіпорындары	354 618	315 270
орта кәсіпкерліктің кәсіпорындары	2 851	2 750
дара кәсіпкерлер	1 392 945	1 019 397
шаруа немесе фермер қожалықтары	264 616	222 442
Шағын және орта кәсіпкерліктегі жұмыспен қамтылғандар саны, адам	4 272 966	3 761 990
соның ішінде:		
шағын кәсіпкерліктің кәсіпорындары	1 689 156	1 604 071
орта кәсіпкерліктің кәсіпорындары	398 771	380 030
дара кәсіпкерлер	1 839 808	1 473 239
шаруа немесе фермер қожалықтары	345 231	304 650
Шағын және орта кәсіпкерліктегі өнім шығарылымы, млн. теңге	28 791 406	23 416 338
соның ішінде:		
шағын кәсіпкерліктің кәсіпорындары	19 488 375	16 710 783
орта кәсіпкерліктің кәсіпорындары	5 361 255	4 311 548
дара кәсіпкерлер	3 576 709	2 080 150
шаруа немесе фермер қожалықтары	365 067	313 857

Динамикалық кестелер:

2-сурет

Тіркелген ШОК субъектілерінің жалпы санында жұмыс істеп тұрғандардың үлесі

Пайызбен

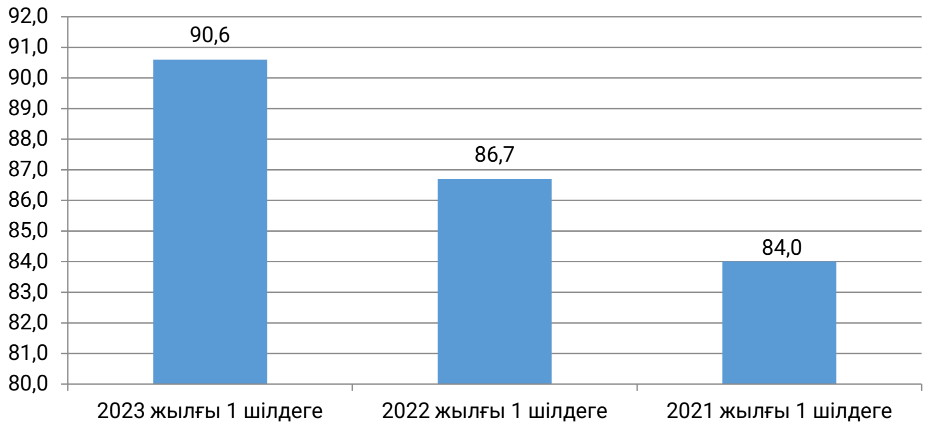

Тіркелген ШОК субъектілерінің жалпы санында жұмыс істеп тұрғандардың үлесі 90,6% құрады, бұл өткен жылғы деңгейден 3,9 п.п. жоғары. Өңірлер бөлінісінде ең көп үлес Түркістан (97,9%), Қызылорда (93,9%) және Қостанай (93,3%) облыстарында байқалады. Ең аз үлес Алматы қаласында (85,7%) тіркелген.

2-кесте

ШОК субъектілері қызметінің негізгі көрсеткіштері

	2023 жылғы 1 шілдеге		2022 жылғы 1 шілдеге	
	тіркелген ШОК субъектілерінің саны, бірлік	жұмыс істеп тұрған ШОК субъектілер саны, бірлік	тіркелген ШОК субъектілерінің саны, бірлік	жұмыс істеп тұрған ШОК субъектілер саны, бірлік
Қазақстан Республикасы	2 223 486	2 015 030	1 798 349	1 559 859
Абай	59 406	53 942	49 482	43 647
Ақмола	63 670	58 306	56 650	50 755
Ақтөбе	97 662	88 548	80 868	71 977
Алматы	142 363	133 532	108 197	96 653
Атырау	74 428	67 934	62 320	55 331
Батыс Қазақстан	64 474	58 886	53 045	46 545
Жамбыл	119 717	106 122	92 479	77 193
Жетісу	65 203	59 862	53 000	45 617

Қарағанды	112 479	100 124	96 183	83 038
Қостанай	69 847	65 149	61 414	56 549
Қызылорда	77 590	72 872	59 023	53 725
Маңғыстау	89 490	83 144	70 683	63 636
Павлодар	62 058	55 351	54 416	47 517
Солтүстік Қазақстан	38 461	34 759	34 748	30 890
Түркістан	216 020	211 477	158 974	155 073
Ұлытау	20 545	19 109	16 189	14 619
Шығыс Қазақстан	72 400	64 599	64 214	55 859
Астана қаласы	252 958	223 597	206 930	179 003
Алматы қаласы	384 178	329 082	318 178	244 367
Шымкент қаласы	140 537	128 635	101 356	87 865

	2023 жылғы 1 шілдеге	2023 жылғы қаңтар-маусым	2022 жылғы 1 шілдеге	2022 жылғы қаңтар- маусым
	ШОК жұмыспен қамтылғандар саны, адам	ШОК субъектілерінің өнім шығарылымы, млн. теңге	ШОК жұмыспен қамтылғандар саны, адам	ШОК субъектілерінің өнім шығарылымы, млн. теңге
Қазақстан Республикасы	4 272 966	28 791 406	3 761 990	23 416 338
Абай	102 027	396 485	92 657	250 311
Ақмола	144 408	646 252	136 453	560 777
Ақтөбе	181 460	861 883	166 481	640 171
Алматы	241 349	1 526 652	202 486	1 165 281
Атырау	157 942	2 472 889	142 410	2 447 950
Батыс Қазақстан	125 887	1 014 997	113 012	1 000 071
Жамбыл	164 746	444 912	133 315	311 259
Жетісу	109 994	362 555	96 384	322 121
Қарағанды	242 333	1 162 903	222 448	955 474
Қостанай	165 376	874 951	160 337	791 687
Қызылорда	124 376	300 577	107 387	232 461
Маңғыстау	158 306	867 344	146 998	784 979
Павлодар	140 000	613 439	133 681	503 461
Солтүстік Қазақстан	105 971	386 646	104 876	428 739
Түркістан	288 555	565 393	231 539	417 299
Ұлытау	31 567	92 466	27 626	66 959
Шығыс Қазақстан	165 435	715 742	151 780	558 117
Астана қаласы	503 872	6 172 840	444 329	4 836 760
Алматы қаласы	899 004	8 160 412	758 393	6 404 483
Шымкент қаласы	220 358	1 152 068	189 398	737 978

Динамикалық кестелер:

Өңірлер бөлінісінде тіркелген ШОК субъектілерінің саны
Өңірлер бөлінісінде ШОК жұмыс істеп тұрған субъектілер саны
Өңірлер бөлінісінде ШОК жұмыспен қамтылғандар саны
Өңірлер бөлінісінде ШОК субъектілерінің өнім шығарылымы

3-сурет

2023 жылғы қаңтар-маусымдағы экономикалық белсенді халықтағы ШОК-та жұмыспен қамтылғандар санының үлесі

Пайызбен

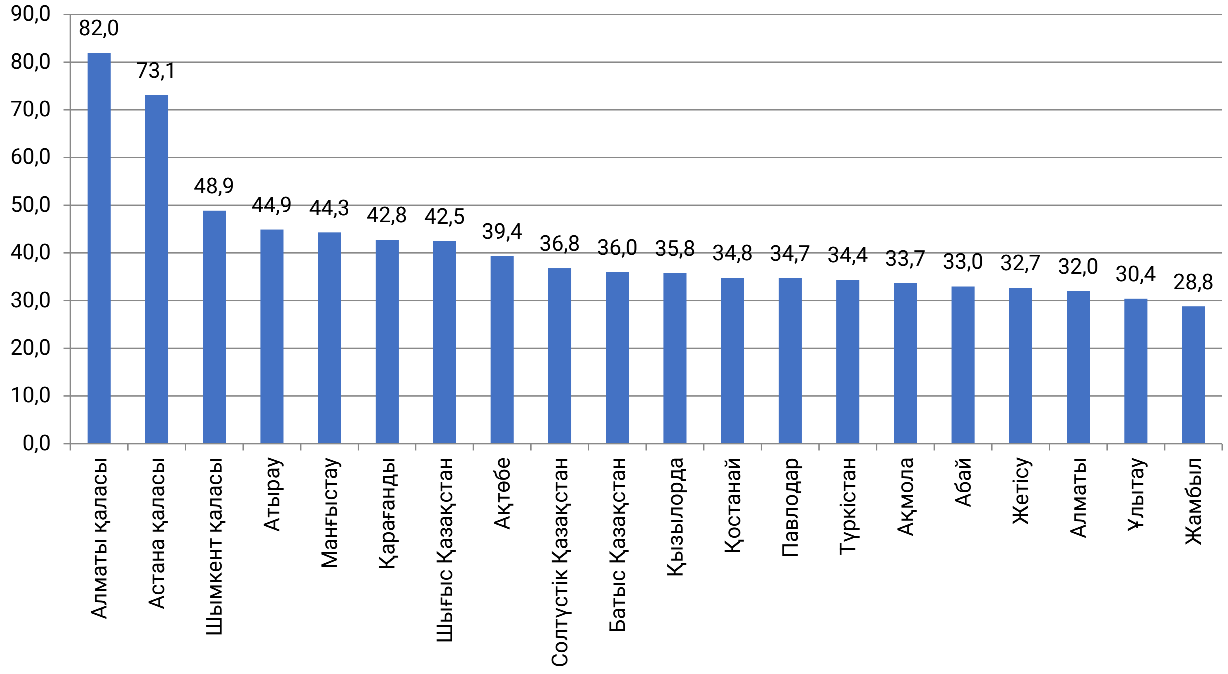

ШОК саласына елдің экономикалық белсенді халқының жалпы санынан 44,7% келеді. Өңірлер бөлінісінде ең көп үлес Алматы және Астана қалаларында басым. Ең аз үлес Жамбыл облысында тіркелген.

ШОК экономикалық қызмет түрлері бөлінісінде

2023 жылғы 1 шілдеде тіркелген ШОК субъектілерінің саны 2223,5 мың бірлікті құрады және 2022 жылдың сәйкес күнімен (1798,3 мың бірлік) салыстырғанда 23,6%-ға артты.

2023 жылғы 1 шілдеде жұмыс істеп тұрған ШОК субъектілерінің саны 2015 мың бірлікті құрады және 2022 жылдың сәйкес күнімен (1559,9 мың бірлік) салыстырғанда 29,2%-ға артты.

2023 жылғы 1 шілдеде ШОК-та жұмыспен қамтылғандар саны 4273мың адамды құрады, бұл 13,6%-ға көп.

2023 жылғы қаңтар-маусымда ШОК субъектілерінің өнім шығарылымы 28791,4 млрд. теңгені құрады және 2022 жылдың өткен кезеңімен салыстырғанда салыстырмалы бағаларда 23%-ға артты.

3-кесте

Экономикалық қызмет түрлері бөлінісінде ШОК субъектілері қызметінің негізгі көрсеткіштері

	Тіркелген ШОК субъектілерінің саны, бірлік		Жұмыс істеп тұрған ШОК субъектілерінің саны, бірлік		ШОК жұмыспен қамтылғандар саны, адам		ШОК субъектілерінің өнім шығарылымы, млн. теңге	
	2023 жылғы 1 шілдеге	2022 жылғы 1 шілдеге	2023 жылғы 1 шілдеге	2022 жылғы 1 шілдеге	2023 жылғы 1 шілдеге	2022 жылғы 1 шілдеге	2023 жылғы қаңтар-маусым	2022 жылғы қаңтар-маусым
Барлығы	2 223 486	1 798 349	2 015 030	1 559 859	4 272 966	3 761 990	28 791 406	23 416 338
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	314 227	276 177	300 370	259 320	483 954	445 259	1 189 272	924 187
Өнеркәсіп	136 428	91 049	123 076	76 597	438 958	385 509	5 972 845	5 413 309
Тау-кен өндіру өнеркәсібі және карьерлерді қазу	5 731	5 239	4 823	4 230	39 899	39 904	1 693 933	1 516 519
Өңдеу өнеркәсібі	124 045	79 557	112 623	67 322	361 226	310 072	3 800 772	3 422 136
Электр энергиясымен, газбен, бумен, ыстық сумен және ауаны кондициялаумен жабдықтау	2 295	2 102	1 947	1 655	16 877	15 353	358 519	377 810
Сумен жабдықтау; қалдықтарды жинау, өңдеу және жою, ластануды жою бойынша қызмет	4 357	4 151	3 683	3 390	20 956	20 180	119 621	96 844
Құрылыс	119 190	109 068	98 786	87 064	325 461	311 447	3 375 176	2 879 027
Көтерме және бөлшек саудада	798 506	604 931	723 015	520 536	1 290 272	1 097 294	8 060 293	7 051 571

сату; автомобильдерді және мотоциклдерді жөндеу								
Көлік және жинақтау	100 921	92 256	90 106	79 003	215 527	189 603	2 205 165	1 517 573
Тұру және тамақтану бойынша қызмет көрсету	54 752	48 381	49 333	42 346	146 718	143 641	723 905	510 684
Ақпарат және байланыс	34 686	29 687	30 561	24 798	99 461	83 041	1 089 120	629 951
Қаржы және сақтандыру қызметі	7 919	8 083	5 448	5 174	26 591	23 635	392 337	297 778
Жылжымайтын мүлікпен операциялар	100 429	92 554	91 203	80 107	188 291	172 240	1 176 332	903 898
Кәсіби, ғылыми және техникалық қызмет	64 306	61 600	55 302	50 805	163 947	154 367	1 224 446	882 992
Әкімшілік және қосалқы қызмет көрсету саласындағы қызмет	60 703	50 941	54 148	43 259	201 832	179 910	1 041 151	746 654
Білім беру	42 430	33 741	38 785	29 959	145 416	131 532	337 758	237 295
Денсаулық сақтау және халыққа әлеуметтік қызмет көрсету	19 102	15 624	17 659	14 088	88 941	88 982	356 038	335 000
Өнер, ойын-сауық және демалыс	19 562	16 764	17 417	13 976	39 117	35 194	782 443	507 315
Көрсетілетін қызметтердің өзге де түрлерін ұсыну	350 325	267 493	319 821	232 827	418480	320 336	865125	579 104

Динамикалық кестелер:

ЭҚТ бөлінісінде тіркелген ШОК субъектілерінің саны

ЭҚТ бөлінісінде жұмыс істеп тұрған ШОК субъектілерінің саны

ЭҚТ бөлінісінде ШОК-та жұмыспен қамтылғандар саны

ЭҚТ бөлінісінде ШОК өнім шығарылымы

4 сурет

2023 жылғы қаңтар-маусымдағы ЭҚТ бөлінісінде ШОК субъектілері қызметінің негізгі көрсеткіштерінің құрылымы

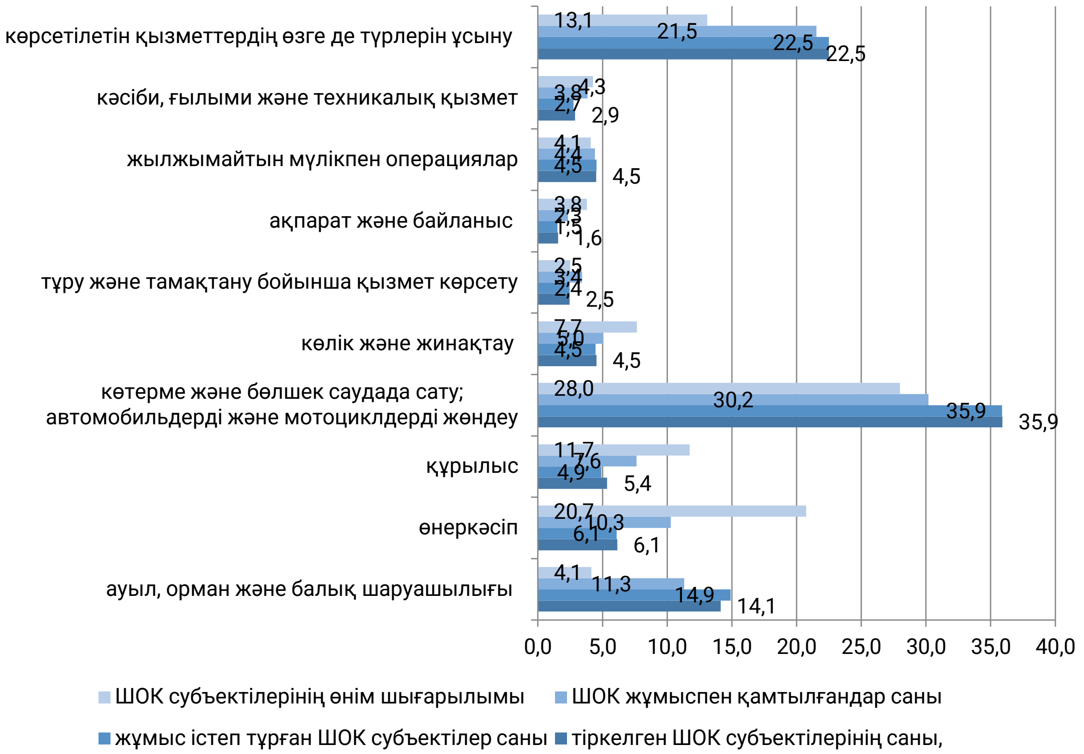

Субъектілер санының, жұмыспен қамтылғандар санының және өнім шығарылымының ең көп үлесі «Көтерме және бөлшек саудада сату; автомобильдерді және мотоциклдерді жөндеу» саласында басым.

2. Ел экономикасына ШОК-тың үлесі

Республика бойынша 2023 жылғы қаңтар-маусымда ресми статистикалық деректерге сәйкес ЖІӨ-де ШОК үлесі 36,4% құрады және өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 0,7 п.п. көбейді.

4 кесте

ЖІӨ-дегі (ЖӨӨ) ШОК үлесі

	2023 жылғы қаңтар-маусым		2022 жылғы қаңтар-маусым	
	ШОК ЖҚҚ, млн. тг.	ЖІӨ-дегі үлесі (ЖӨӨ), пайызбен	ШОК ЖҚҚ, млн. тг.	ЖІӨ-дегі үлесі (ЖӨӨ), пайызбен
Қазақстан Республикасы	17 213 262,1	36,4	14 288 143,5	35,7
Абай	216 361,9	18,7	139 966,9	16,1
Ақмола	376 166,6	25,7	344 018,5	28,8
Ақтөбе	543 620,1	27,3	411 727,3	21,3
Алматы	896 928,9	47,0	689 411,6	39,7
Атырау	1 645 872,3	24,7	1 477 708,4	23,3
Батыс Қазақстан	626 439,1	33,1	575 103,4	31,5
Жамбыл	267 393,9	20,7	189 850,4	18,0
Жетісу	209 815,0	30,2	200 078,4	39,2
Қарағанды	572 226,4	19,0	479 216,9	16,1
Қостанай	463 037,9	28,5	419 923,5	30,5
Қызылорда	188 328,3	16,7	156 053,0	15,5
Маңғыстау	570 561,0	28,5	557 491,6	30,2
Павлодар	311 837,2	18,0	258 643,6	16,8
Солтүстік Қазақстан	222 898,7	26,8	263 808,8	43,5
Түркістан	310 940,5	20,6	212 109,8	17,2
Ұлытау	38 339,2	5,1	28 264,6	3,8
Шығыс Қазақстан	392 978,6	21,5	311 810,5	20,7
Астана қаласы	3 469 192,6	73,0	2 932 237,5	81,5
Алматы қаласы	5 133 140,8	54,1	4 157 938,5	60,3
Шымкент қаласы	757 183,1	49,7	482 780,4	38,9

Динамикалық кестелер:

2022-2023 жж. ЖІӨ-дегі (ЖӨӨ) ШОК үлесі

6-сурет

Шағын және орта кәсіпкерлік бөлінісінде ЖІӨ-дегі ШОК үлесі

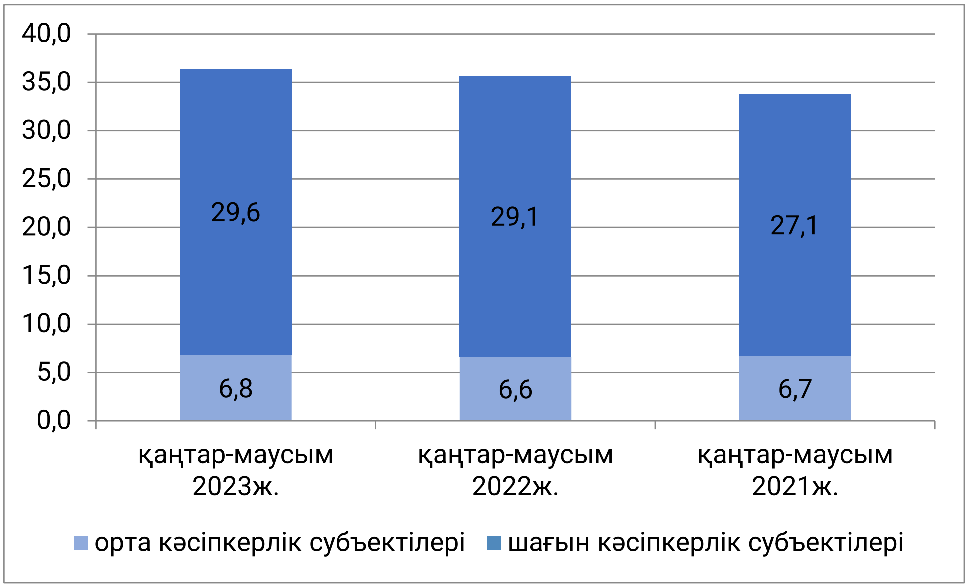

Субъектілердің санаттарына бөлінісінде шағын кәсіпкерліктің үлесі 29,6%-ды және орта кәсіпкерліктің үлесі 6,8%-ды құрайды.

3. Глоссарий

Дара кәсіпкерлік Қазақстан Республикасы азаматтарының, оралмандардың таза табыс алуға бағытталған, жеке тұлғалардың меншігіне негізделген және жеке тұлғалардың атынан, олардың тәуекелі мен мүліктік жауапкершілігі үшін жүзеге асырылатын дербес, бастамашыл қызметі болып табылады.

Жеке кәсіпкерлікті жүзеге асыру ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерді ауыл шаруашылығы өнімін өндіру үшін пайдаланумен, сондай-ақ осы өнімді қайта өңдеумен және өткізумен тығыз байланысты адамдардың еңбек бірлестігі шаруа немесе фермер қожалығы деп танылады.

Экономикалық қызмет түрі-жабдық, жұмыс күші, өндірістік процестер, ақпараттық желілер мен өнімдер біріктіріліп, біртекті өнімдердің (тауарлардың, қызметтердің) құрылуына әкелетін қызмет. Экономикалық қызмет түрі шығындармен, өндіріс процесімен және өндірілген өніммен сипатталады. Әрбір тіркелген шағын кәсіпкерлік субъектісіне қосылған құнның ең көп өсуін қамтамасыз ететін, яғни негізгі болып табылатын экономикалық қызмет түрі беріледі.

Өнім шығару - барлық шығарылған өнім мен көрсетілген қызметтердің өндірушінің бағасымен көрсетілетін құны.

4. Әдіснамалық түсіндірмелер

Шағын және орта кәсіпкерлік субъектілеріне қызметі Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік Кодексімен регламенттелетін заңды тұлғалар, дара кәсіпкерлер және шаруа немесе фермер қожалықтары жатады.

Шағын кәсіпкерлік субъектілеріне заңды тұлға құрмаған дара кәсіпкерлер және жұмыскерлерінің жылдық орташа саны жүз адамнан аспайтын және жылдық орташа табысы республикалық бюджет туралы заңда белгіленген және тиісті қаржы жылының 1 қаңтарына қолданыста болатын айлық есептік көрсеткіштің үш жүз мың еселенген мөлшерінен аспайтын кәсіпкерлікті жүзеге асыратын заңды тұлғалар жатады.

Орта кәсіпкерлік субъектілеріне шағын және ірі кәсіпкерлік субъектілеріне жатпайтын, кәсіпкерлікті жүзеге асыратын дара кәсіпкерлер мен заңды тұлғалар жатады.

5. Байланысты жарияланымдарға сілтемелер

Қазақстан Республикасындағы шағын және орта кәсіпкерлік (электрондық кестелер)

6. Пайдалы сілтемелер

Шағын және орта кәсіпкерлік көрсеткіштерін есептеу әдістемесі
Шағын және орта кәсіпкерлік, «Талдау» ақпараттық-талдау жүйесі

Шығаруға жауапты:	**Департамент директоры:**	**Орындаушы:**	**Мекенжай:**
Ұлттық шоттар департаменті	Ә. Нақыпбеков Тел. +7 7172 749717	А. Курманбаева Тел. +7 7172 749814 E-mail: a.kurmanbaeva @aspire.gov.kz	010000, Астана қаласы Мәңгілік Ел даңғылы, 8 Министрліктер Үйі, 4-кіреберіс